

หมายเหตุ ผู้บริโภค

ขึ้น จนหมดหนทางรักษาเพราะไม่สามารถคิดค้นยาใหม่ได้ทันต่ออัตราการเกิดเชื้อดื้อยา

ทางแก้ปัญหาคือที่ดีที่สุดคือ การหยุดใช้ยาปฏิชีวนะอย่างพร่ำเพรื่อ และเก็บสำรองยาที่สำคัญไว้ใช้เฉพาะเมื่อจำเป็นเท่านั้น และเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการ

3 โรครักษาได้

ไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะ

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีการใช้ยามากเกินจำเป็น โดยในปี 2549 พบมูลค่าการใช้ยารวมของประเทศสูงถึง 76,000 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 30-40 ของค่ารักษาพยาบาล สูงกว่าประเทศพัฒนาแล้ว ที่มีสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านยาเพียงร้อยละ 10-15 เท่านั้น

กลุ่มยาที่มีมูลค่าการใช้สูงสุดคือกลุ่มยาฆ่าเชื้อ (รวมถึงยาปฏิชีวนะ) มีมูลค่าประมาณ 16,000 ล้านบาท ต่อปี หรือเกือบ 1 ใน 4 ของมูลค่ายาทั้งหมด และองค์การอนามัยโลกประมาณว่าครึ่งหนึ่งเป็นการใช้ยาโดยไม่จำเป็น จัดเป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วยโดยไม่จำเป็น และยังก่อให้เกิดปัญหาเชื้อดื้อยาขึ้นวิกฤติในประเทศไทยอีกด้วย

ผศ.นพ.พิสนธิ์ จงตระกูล อาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า “ยาปฏิชีวนะ เป็นยาที่ใช้บ่อยที่สุดชนิดหนึ่งทางการแพทย์ และเป็นยาที่ถูกใช้อย่างไม่เหมาะสมมากที่สุดด้วยเช่นกัน แม้แต่ในโรงเรียนแพทย์ยังมีการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างไม่เหมาะสม และเกิดขึ้นบ่อยมาก องค์การอนามัยโลกประมาณว่า ครึ่งหนึ่งของการใช้ยาเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม และครึ่งหนึ่งของผู้ป่วยใช้ยาที่ได้รับไปอย่างไม่ถูกต้อง ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ป่วยโดยไม่จำเป็น และยังทำให้เกิดการดื้อยาตามมา”

การแก้ปัญหาเชื้อดื้อยาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน คือการเปลี่ยนไปใช้ยาปฏิชีวนะที่ใหม่กว่า แพงกว่า แต่จริง ๆ แล้ววิธีการดังกล่าวไม่สามารถแก้ปัญหาเชื้อดื้อยาในระยะยาวได้ ชำร่วยยิ่งเร่งให้เชื้อดื้อยาเร็วขึ้น รุนแรงมาก

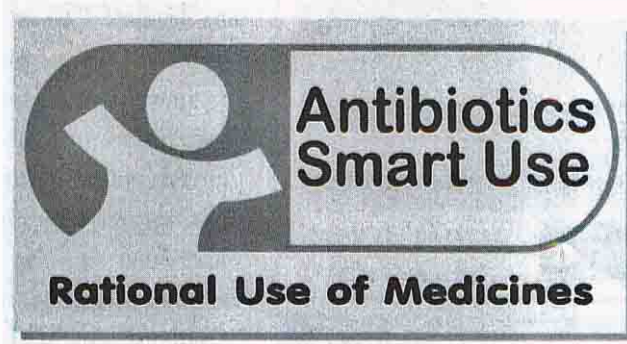

อาหารและยา ร่วมกับองค์การอนามัยโลก จัดทำโครงการ Antibiotics Smart Use ขึ้น โดยได้เริ่มดำเนินการครั้งแรกที่จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดนำร่องเพื่อสร้างต้นแบบในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชน 10 แห่ง และสถานีอนามัยในเครือข่ายทุกแห่งทั่วจังหวัด

โดยมีเป้าหมายในการลดการใช้ยาปฏิชีวนะใน 3 โรคเป้าหมาย คือ โรคหวัด-เจ็บคอ, โรคท้องร่วงเฉียบพลัน และแผลเลือดออก โรคหวัด-เจ็บคอเกิดจากเชื้อไวรัส แต่ยาปฏิชีวนะเอาไว้มากำเชื้อ

แบคทีเรีย การกินยาปฏิชีวนะเพื่อรักษาโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสจึงไม่ถูกต้อง
วิธีการรักษาโรคหวัด เจ็บคอที่ดีที่สุดคือ ดื่มน้ำอุ่นและพักผ่อน เพราะจะทำให้ร่างกายฟื้นตัวได้เร็ว ยาปฏิชีวนะไม่ช่วยบรรเทาอาการเจ็บคอ น้ำมูกไหล ไอ จาม ปวดหัว ครั้นเนื้อครั้นตัว หากร่างกายอาการดังกล่าวอาจจะปรึกษาแพทย์เพื่อหาวิธีที่เหมาะสมในการบรรเทาอาการเหล่านั้น

นอกจากจะไม่สามารถรักษาโรคหวัด เจ็บคอได้แล้ว ยาปฏิชีวนะ

ยังใช้ไม่ได้ผลกับโรคท้องเสียที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัส หรืออาหารเป็นพิษ อีกด้วย ยาปฏิชีวนะจะไม่ได้ผลกับอาการท้องเสียที่มีสาเหตุจากการติดเชื้อแบคทีเรียเท่านั้น และอาการท้องเสียที่เกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรียจะพบได้น้อยมาก จากสถิติพบว่าผู้ป่วยท้องเสีย 100

คน จะติดเชื้อแบคทีเรียเพียงแค่ 5 คนเท่านั้น

วิธีการรักษาโรคท้องร่วง ท้องเสีย ที่ดีที่สุดคือการดื่มน้ำเกลือแร่เพื่อทดแทนน้ำและเกลือแร่ที่เสียไป ควรกินอาหารอ่อน ๆ เช่น โจ๊กหรือข้าวต้ม งดอาหารรสจัดหรือย่อยยาก และไม่ควรมีนม ที่สำคัญสามารถป้องกันได้ด้วยวิธีการกินอาหารสุกใหม่ ดื่มน้ำสะอาด และล้างมือก่อนกินอาหาร

สำหรับผู้ป่วยที่มีแผลเลือดออก ถ้าแผลไม่สัมผัสสิ่งสกปรก และผู้ป่วยมีสุขภาพแข็งแรงดี เช่นไม่เป็นเบาหวาน ก็ไม่ต้องใช้ยาปฏิชีวนะ แต่ผู้ป่วยจะต้องไม่ให้แผลโดนน้ำ รักษาบริเวณแผลให้สะอาด ไปทำแผลตามนัด หรือทำแผลเองอย่างถูกวิธี

ยาปฏิชีวนะไม่ช่วยป้องกันการติดเชื้อ ไม่ช่วยให้แผลหายเร็วขึ้น การรักษาความสะอาดของแผลให้ดีก็เพียงพอที่จะทำให้แผลหายได้ แต่ถ้าแผลบวมอักเสบ ต้องรีบไปหาหมอทันที

ผลการประเมินเบื้องต้นพบว่าโครงการนำร่องที่ จ.สระบุรี มีผลการดำเนินการที่ดี และมีแนวโน้มจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย มีการเตรียมขยายผลไปยังจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ โดยจะดำเนินการในลักษณะภาคีร่วมระหว่าง สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเร่งแก้ปัญหาเชื้อดื้อยา และลดอันตรายจากการใช้ยาปฏิชีวนะโดยไม่จำเป็น ด้วยการส่งเสริมให้เกิดการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุสมผล เพื่อเป็นบันไดขั้นต้นในการนำไปสู่การใช้ยาอย่างสมเหตุสมผลในภาพรวมของสังคมไทยต่อไป.

ศศิมา ดำรงสุกิจ

ทีมเดลินิวส์ 38

article@dailynews.co.th